

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Філософський факультет
Кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-
педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

«_____» _____ 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Логіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 29 міжнародні відносини _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 293 – міжнародне право _____
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма _____ Міжнародне право _____
_____ (шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ юридичний _____

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою
філософського факультету
Протокол № 5 від 24 червня 2022 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Сергій ГОЛІКОВ, кандидат філософських наук, доцент кафедри теоретичної
і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії
імені професора Й.Б. Шада

Протокол № 12 від 10 червня 2022 року

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії
імені професора Й.Б. Шада

Олег ПЕРЕПЕЛИЦЯ

Програму погоджено з гарантом освітньої програми:

Гарант освітньої програми «Міжнародне право»

Євген ТІТОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від №

Голова науково-методичної комісії юридичного факультету

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “_____ЛОГІКА_____” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки _____ першого (бакалаврського) рівня _____ (назва рівня вищої освіти)

спеціальності (напрямку) 293 Міжнародне право _____

освітня програма Міжнародне право _____

спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Логіка» є ознайомлення студентів з основними законами і формами логічного мислення, формування свідомого ставлення до процесу правильного мислення за допомогою наукових понять і термінів, ознайомлення студентів з логічною теорією мислення.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- дати певний обсяг знань щодо основних законів і форм логічного мислення, способів та правил аргументації та спростування;
- показати місце та роль логіки в юридичному дискурсі, в проведенні на належному рівні фахових досліджень;
- сформувані у студентів навички правильного логічного мислення для прийняття вірних рішень в майбутній професійній діяльності, для участі в дискусіях та діловому спілкуванні, для обробки інформації, для логічного та коректного обґрунтування доводів та переконання опонентів.

Вивчення дисципліни «Логіка» спрямовано на формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

Професійні компетентності:

ПК10. Уміння здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм.

ПК11. Здатність надавати юридичні висновки і консультації з питань міжнародного права, національного права України та зарубіжних держав; визначати юридичні ризики тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив, підбирати шляхи їхньої мінімізації.

ПК12. Уміння розробляти юридичну позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів; вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальною юридичних питань.

1.3. Кількість кредитів – 293 Міжнародне право - 4 кредити

1.4. Загальна кількість годин – 293 Міжнародне право - 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1 -й	2-й
Семестр	
I, II -й	III-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин;
  - Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
  - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
  - давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
  - Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему;
  - знати фундаментальні поняття логіки, її призначення і функції, форми та закони логічного мислення, способи визначення істинності висловлювань, правила умовиводу і доказу, логічні способи доведення і спростування, прийоми ведення дискусій та полеміки;
  - вміти оперувати термінологією логічної науки, самостійно здійснювати логічні операції над поняттями, висловлюваннями та умовиводами;
  - мати спроможність використовувати загальні правила і вимоги доведення і спростування, які розкривають сутність логічної аргументації;
  - мати спроможність логічно правильно мислити, оцінювати і аналізувати істинність або хибність висловленої думки;
- вміти правильно застосовувати знання з логіки в професійній діяльності

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Логіка як наука. Поняття та судження.

Тема 1. Предмет і значення логіки.

Мислення як предмет вивчення логіки. Логіка як наука. Логіка формальна та логіка діалектична. Мова як знакова інформаційна система. Формалізована мова логіки.

Тема 2. Поняття.

Загальна характеристика поняття. Зміст та обсяг поняття. Види понять. Відношення між поняттями. Узагальнення та обмеження понять. Визначення понять. Поділ понять

Тема 3. Судження.

Загальна характеристика судження. Прості судження, їх види та склад. Категоричні судження. Види складних суджень, їх характеристика. Логічні відношення між простими судженнями. Логічні відношення між складними судженнями. Алетична модальність суджень. Епістемічна модальність суджень. Деонтична модальність суджень.

Розділ 2. Логічні основи виводу та аргументації. Закони мислення.

Тема 1. Умовивід.

Умовиводи та його види. Безпосередній умовивід. Простий категоричний силлогізм. Загальні правила категоричного силлогізму. Фігури та модуси категоричного силлогізму. Умовиводи з суджень з відносинами. Виводи з складних суджень. Скорочені, складні та складноскорочені силлогізми. Загальна характеристика індуктивних умовиводів. Повна та неповна індукція. Популярна та наукова індукція. Умовиводи за аналогією.

Тема 2. Основні закони мислення.

Загальна характеристика законів мислення. Закон тотожності. Закон несуперечливості. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави.

Тема 3. Доведення та спростування.

Визначення та структура доведення. Види та правила доведення. Основні способи спростування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Логіка як наука. Поняття та судження.												
Тема 1. Предмет і значення логіки	6	2				4	6	1				5
Тема 2. Поняття	26	6	4			16	26	1	1			24
Тема 3. Судження	34	8	6			20	34	1	1			32
Разом за розділом 1	66	16	10			40	66	3	2			61
Розділ 2. Логічні основи виводу та аргументації. Закони мислення.												
Тема 1. Умовивід	34	8	6			20	34	1	2			31
Тема 2. Основні закони мислення	10	4				6	10	1				9
Тема 3. Доведення та спростування.	10	4				6	10	1				9
Разом за розділом 2	54	16	6			32	54	3	2			49
Усього годин	120	32	16			72	120	6	4			110

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття	4	1
2	Судження	6	1
3	Умовивід	6	2
	Разом	16	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Опрацювання лекційних матеріалів	8	60
2	Підготовка до семінарських занять	32	32
3	Підготовка до контрольних робіт	10	10
4	Підготовка до підсумкової роботи	8	8
	Разом	72	110

6. Індивідуальні завдання

необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних знань і практичних навичок, тому воно може бути рекомендовано тим студентам, які вчасно і вправно виконують програму і мають можливість і бажання підготуватися до студентської конференції чи написання тез або статті.

7. Методи навчання

Навчальна програма курсу передбачає аудиторні (лекційні та семінарські) заняття та самостійну роботу студентів. Під час викладення матеріалу лекцій використовуються наступні методи: репродуктивний метод, пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу матеріалу, частково-пошуковий метод. Під час проведення семінарських занять використовуються наступні методи: репродуктивний метод, пояснювально-ілюстративний метод, метод вправ.

8. Методи контролю

Поточна оцінка знань студентів на семінарських заняттях, оцінка за виконання контрольних робіт, оцінка підсумкової письмової роботи.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залікова робота	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
Т 1-3	Т 1- 3					
25	15	20	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Види навчальної роботи	Кількість балів
	Розділ 1. Логіка як наука. Поняття та судження.	
1	Участь в семінарських заняттях	5
2	Контрольна робота	20
	Всього за розділ	25
	Розділ 2. Логічні основи виводу та аргументації. Закони мислення.	
1	Відвідування лекцій	5
2	Участь в семінарських заняттях	5
3	Конспект	5
	Всього за розділ	15
	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	20
	Підсумкова робота	40
	В С Ь О Г О	100

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 30 балів.

Підсумкова контрольна робота складається з двох теоретичних питань та виконання 5 логічних вправ. Розкриттям теоретичних питань підсумкової роботи студент повинен продемонструвати знання основних логічних термінів, форм мислення та законів мислення, теорії аргументації. Максимальна кількість балів за викладення одного теоретичного питання – 15 балів. Виконання логічних вправ має продемонструвати навички студента використовувати набуті знання з «Логіки» під час здійснення логічних операцій, уміння мислити критично та логічно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Монографії:

1. Гвоздік О.І. Логічні числення: принципи побудови та застосування в юриспруденції. К.: „Поліграф центр „ТАТІ», 2003. — 300 с.
2. Howard-Snyder F., Howard-Snyder D., Wasserman R. The Power of Logic. – 5th edition. – London : McGraw-Hill, 2013. – 667 p.

Підручники:

1. Бандурка О.М., Тягло О.В. Курс логіки. — Х.: Вид-во Ун-ту внутрішніх справ України, 1999. —164 с.
2. Орендарчук Г.О. Логіка - Тернопіль Астон 2008
3. Карамішева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. — Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 2000. — 193 с
4. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна) – К., 2008.
5. Конверський А.Є. Логіка – К., 2012, 2017.
6. Конверський А.Є. Логіка: Підручник для студентів юридичних факультетів. — К.: «Центр навчальної літератури», 2004. — 304 с.
7. Мозгова Н.Г. Логіка – К., 2011
8. Партико З. В. Логіка: підручник – видавництво «Ліра-К».2020.
9. Попов М.В. Логіка – видавництво «Медицина» – 2015.
10. Шепетяк О. М. Логіка. – Київ: Фенікс, 2015.
11. Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 400 с.

Навчальні посібники:

1. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка : Навч. посібник для економістів. — Вид. 5-е, допов. і перероб. — К. : КНЕУ, 2012. — 144 с.
2. Вступ до сучасної юридичної логіки / Титов В.Д. та ін. — Харків: „Ксилон», 2001. — 198 с.
3. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. — Кобеляки: „Кобеляки», 2001. —128 с.
4. Карамішева Н.В. Логіка (Теоретична і прикладна) навчальний посібник. — К: Знання, 2011. — 455 с.
5. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 408 с.
6. Щербина О.Ю. Логіка для юристів. Вид. 2-ге, допов. і перероб. – К.: Юридична думка, 2004. – 264 с. Допоміжна Практикуми. Збірники задач:

7. Кармишева Н.В., Бовтач С.В. Збірник логічних завдань. — Львів: «Каменяр», 1997. — 109 с.
8. Хоменко І.В. Логіка: Практикум: Навч. посіб. — К.: «Юринком Інтер», 2002. — 240 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10807/1/%D0%9B%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

<https://buklib.net/books/31789/>

<https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/16/7-16-k132.pdf>

https://arm.naiu.kiev.ua/books/logika/lections/lection2_2.html

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4877/3/%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%202003%20.pdf>

<http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/LIBRARY/KONVERSKII/1.pdf>

<https://core.ac.uk/download/pdf/16423868.pdf>

<http://194.44.152.155/elib/local/2440.pdf>